

Другі фронт мастацтваў

Віка Трэнас

Экзістэнцыйны пейзаж

вершы

Мінск
«Галіяфы»
2008

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5
Т80

Серыя заснавана ў 2000 годзе

Рэдакцыйная калегія серыі:

Зміцер Вішнёў (галоўны рэдактар), Міхась Башура,
Валянцін Акудовіч, Ілля Сін

Трэнас, В.

Т 80 Экзістэнцыйны пейзаж : вершы / Віка
Трэнас — Мінск: Галіяфы, 2008. — 84 с. —
(Другі фронт мастацтваў).

ISBN 978-985-6906-01-8

У другую кнігу прадстаўніцы новай хвалі сучаснай беларускай паэзіі Вікі Трэнас увайшлі вершы апошніх гадоў, ужо вядомыя аматарам прыгожага пісьменства па публікацыях у айчынным перыёдыцы. У эксперыментальных творах аўтаркі адмысловым чынам перапляліся глыбокая філасафічнасць і юначы максімалізм, самасць і адкрытасць усяму свету, рацыяналізм і надзвычайная эмацыйнасць. Кніга «Экзістэнцыйны пейзаж», несумненна, будзе цікавая шырокай чытацкай аўдыторыі.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Бел)-5
Т80

ISBN 978-985-6906-01-8

© Трэнас В., 2008
© Афармленне. ПУВП «Галіяфы», 2008

* * *

буду рэчкай, якая цячэ назад,
невymoўным словам, якога сказаць
ты не зможаш – загіне на вуснах

сэрца білася ў шыбіну цела майго,
журавы адляталі на поўдзень штогод –
я штодзень апрадалася ў вусціш

як прыемна цяпер быць маўклівай ракой –
без аеру, без чоўнаў, без рыбакоў –
не пабачыць ні выйсця, ні вусця

як прыемна цяпер словам быць трапяткім,
да цябе праз мяне вершы мкнуць напраткі,
толькі з вуснаў тваіх не сарвуцца

2007

(МАЙСТЭРСТВА САМОТЫ)

зоркі – радзімкі неба –
складаць у кішэню
дрыготкасьць
пужлівасьць
пяшчотнасць тваіх пацалункаў
кідаць пад ногі анёлам за жменяю жменю
ацэньваць графічнасьць
дакладнасць
манернасьць малюнка
спустошваць у пошуку слоў вершаваныя соты
быць майстрам самоты

2007

САКАВІЦКАЯ ЭЛЕГІЯ

гаркавы пах вясны – прадвесце адзіноты
плюс тонкі саладжавы пах парфумы
я адчуваю і душой, і скурай
я адчуваю крохка і празрыста
ёсць час адчуць чужыя боль і страх
ледзь бачны рух пачуцця ў гэтых зрэнках
пачнецца перакульванне сусвету
пачнецца перагортванне старонак
агромністай, усім вядомай кнігі
ты – люстра, тут адбітыя фігуркі,
машынкі, дрэўцы, вулкі, хаткі, крамкі
ты – рэха ўсім вядомага хаосу
твой лёс абліты цёплым смачным ветрам

2006

{ГЛЫТОК МАРСКОГА ПАВЕТРА}

шлях да цябе пакручасты,
быццам горная сцяжынка,
забытаны,
быццам лабірынт на выспе Крыт,
быццам сутарэнні падземнага горада,
быццам пасма тваіх валасоў,
ускудлачаных маёй
жартаўлівай рукою,
шлях да цябе не спыняецца ніколі.
падстаў сваю душу наросхрыст
вясноваму моцнаму ветру,
дыхай да цемры ў вачох на поўныя грудзі,
ледзь не зубамі я выдзірала цябе з кіпцюроў
ненаеднага лёсу,
мы нарэшце на беразе дзікага, дзікага мора.

2007

СУМ

Я не хацела жыць Мой тата помслівы вецер
Мая маці чужая зямля Мой сум – брат гэтай планеце
Крокі ценю майго на сцяне пакідаюць плямы
Сляды на маёй душы – каштоўнасць сусветнай крамы
Выходзьце з кватэр утульных Глядзіце на новыя цуды
Вы – Езусы ў маіх турмах Я ў вашых палацах – Іуда

2001

ТУТЭЙШАЯ ЭКЗОТЫКА

памаранчавы бераг падміргвае марнаю марай
гэта люты. А лета вяртаецца здзеклівым рэхам
ім здаецца, што вершы пісаць – быццам лузгаць гарэхі
зробяць дзіркі ва ўсмешках сваіх, ды не трапіць дарма ў рай

мне не верыцца ў танныя пафасы, коскі і кропкі
ў цемрадзь родных вачэй і ў тужлівую менскую слоту
скокнуць з даху зімы і ў вясну б уварвацца з лёту
там за спінай пачуць крок да болю знаёмы таропкі

цены ляжа на цёплы пясок вечаровая змора
век не вывучу так як належыць ніводнае мовы
мне вядома. Старое не можа прыкінуцца новым
і ніводнае наша вакно не выходзіць на мора

2005

ЧАС ВЯРНУЦЦА

паміраю ў пачатку верасня. Цёплая восень
толькі сніцца. На смачныя мары злятаюцца восы.
мне Берлін, Амстэрдам і Прага як цяжкі вырак,
дзе ўлюбёнцы мае. Шлях дадому як шлях у вырай.
час вяртацца,
абняцца са мною,
вочы прымружыць,
я трымаю на падваконні белыя ружы.

2006

(ЦЁПЛЫ ДОЖДЖ)

вярніся, нас чакае цёплы дождж
марозіва на смак знаёмых словаў
ды кроплі будуць слізгаць адмыслова
па дахах і па шкле пустых дамоў
вярніся, нас чакае цёплы дождж
і дзесьці ёсць дзівосная краіна
цяпер маёй душы ад ранаў зімна
раней усё праходзіла само
вярніся, нас чакае цёплы дождж
забі маю аголеную думку
нашто табе бадзяца без прытулку
па скрушных еўрапейскіх гарадох

2003, 2004

(ШПАЦЫР УЗДОЎЖ МАРСКОГА БЕРАГА)

тут спёку мы хвалім
тут хвалі –
у рытме гексамэтра б'юцца аб бераг
бяссонная ноч праліваецца з рук малаком
там ты ратаваўся віном – а я ратавалася верай
захраслай у горле дакучлівым камяком

няма тут
ні правых, ні левых
ізноў ты – паветра, якім мне прызначана дыхаць
ізноў вецер смагу сваю наталяе залевай
ты не пакідай на маім падваконні слядоў, хоць
табе і дазволена ўсё, з вачыма вільготнымі леў

2007

* * *

ты вернешся за мной, ды я ў жалобе
пішу верлібры разам з лістападам
ён, як і я, ад жалю захварэлы
ты вернешся – адно не дачакацца
запозненай пяшчоты палахлівай
залечанай ласкавым «супакойся»
ёсць боязь назаўсёды стаць шчаслівым
я – дзіўны боль
той боль пад першым снегам
мая душа з тваёй не мае выйсця

2003

* * *

ты надта далёка
далей, чым могуць сабе ўявіць
аўтобусы, самалёты і цягнікі
час трымае на ланцугу
праглядаю архіў непазбыўных пачуццяў
хутка восеньскае лісце
будзе танчыць тужлівае танга
і паветра прасякнецца
п'янімі пахам свежага хлеба
я скармлю галубам
апошнюю лусту сваёй любові

2006

СМАК АДЧАЮ

адчуць смак незвычайнага адчаю
ад трапных стрэлаў рыфмамi ў цішыню
і пазбавіцца жадання крануць цябе за руку
і захлынуцца пачуццём непараўнае страты
у гняздзе маёй душы
растуць птушаняты вершаў
час стаць дарослымі і пакінуць
прытулак кульгавае любові
я не гандлярка, каб падводзіць рахункі з жыццём
на скамечанай паперчыне свайго лёсу
але так доўга я не стаяла на адным месцы ніколі
але нікому я не глядзела ў вочы так доўга

2006

СМЕРЦЬ У СНЕЖНІ

шлях да Бога ляжыць праз страўнік
смерць у снежні ды смерць у траўні
цёмна вершам, нібы ў труне
ува мне

наш лёс – герой крымінальных хронік
памыем рукі, паголім скроні
цесна вершам, нібы ў труне
ува мне

яшчэ жывы, нас мінае студзень
стварайце цуды, святыя суддзі
страшна вершам, нібы ў труне
ува мне

2004

HAPPY END

адбяры маю смерць у мяне
свет змяняе манеры ў мане
абгарэлі ў вагні матылі
лісцем восеньскім спяць на зямлі
гэта гімн загулялай вясне
гэта проста скрываўлены снег
толькі тысячы словаў пустых
ад якіх адракаешся ты
там аблокі плывуць па сцяне
крыкі жудасці чуюцца ў сне
кіпцюрамі скрыгочуць звяры
адбяры адбяры адбяры
у душы раскашуе туга
трэба шчасце спусціць з ланцуга
фарбы сіняй на неба праліць
матылі матылі матылі

2004

ШЧЫМАЛІВЫ ЛІСТАПАД

вясёлая восень, за кожным вуглом – па забойцы,
і памяць пра лета ад шчасця ўтапілася ў Леце,
яны бавяць час у баях між сабой ці
мае залаценькія вершы зграбаюць у смецце.
спаліць бы душу, цёплы попел развеяць па ветры,
быць лёгкім дыханнем у родным азяблым целе
тваім. Мой горад – адзіны, каму я веру.
так прагне, так прагне Амур у цябе пацэліць.

2005

* * *

складаць крыжаванкі з рысаў тваёй далоні
пакуль не адзенуцца клёны
ім з сонечных промняў саткаць апранаху лістоты
патрэбна. Не пішаш лістоў ты
я проста атожылак нашага чуйнага болю
не болей

2007

* * *

Алесь Разанаву

даруйце, я не маю інакшай зброі,
я рыхтую кулямётную стужку вершаў,
я заслanyaю святло ў канцы тунеля,
«Перш, чым з апошняга стану першым,
пабуду ўсёю чаргой».

2004

* * *

Н.К.

спяваю жыццё, хоць не знаю ніводнае ноты,
засмяглымі вуснамі п'ю адзіноту,
пах ейны такі нечакана п'янкі і гаркавы,
пазбыцца яе немагчыма. Наліце мне кавы.
ёсць нехта, хто вечна чакае гарэзу малую,
ёсць нехта, хто дзверы адчыніць і ў скронь пацалуе.

2004

* * *

лічу адлегласці
не кіламетрамі, а бодем
чым далей ты,
тым болю болей

2004

* * *

крок за крокам у невядомасць
але па-за ёй
усмешкі любімых твараў
і пранізлівы боль
і нястача жыццёвага вопыту

2004,
цягнік «Мінск—Санкт-Пецярбург»

ТОЕ, ШТО ПОБАЧ

на дрэвах вісіць цішыня на світанку
свет надта бліскучы – балюча глядзець
анёлы злізалі з аблокаў смятанку
няможна паверыць у смерць
яны па кішэнях распіхваюць зоркі
і пэцкаюць неба ў малінавы джэм
хоць кожны мой ранак дрыготкі і золкі
няможна да шчасця бліжэй

2004

ВЕРАСНЁЎСКАЯ АДЧУЖАНАСЦЬ

няхай чужой пустэчы не спасцігнуць
і не надыхацца няхай чужым паветрам
і цішынёй такою не наслухацца
а толькі задарма душу вярэдзіць
каму лічыць адлегласці аблокамі
выплакваць кожны гук чужога голасу
засмеціць жоўтым лісцем успамінаў
адлюстраванне ў лужыне чужое

2004

ЭЛЕГИЯ

набліжаюся да цябе
кіламетрамі скрушных словаў
мы – майстры вершаваных ловаў
восень згодна са мной гібець

зноў ціхутка заплакаў дождж
і хвіліна з кішэні збегла
забіваю самотай адлегласць
ад адных да другіх гарадоў

2004

(НЕПАПРАЎНЫЯ СТРАТЫ ПОЎНАГАДОВЫХ)

памнажаюцца думкі, выходзяць крывёю з носа,
анемія душы, я не ў стане такое зносіць,
як з далонню маёй цалаваліся белыя ружы,
уцякаў з галавы новы вершык, нервовы і скрушны.
быццам слёзы з маіх вачэй для цябе атрута,
гэй, хадзем тусавацца ў пекле, там будзе крута,
свет навучыць цябе жыццё маляваць з наттуры,
ты пакінеш зубамі след на празрыстай скуры.

2004

НАСТАЛЬГІЯ

ад восеньскага сонца мне самотна
у рай імкліва вершыкі ляцяць
і дзень такі нервовы і ляютны
і неба, як смяшлівае дзіця
адно лістота прагне неспакою
адно, што промні скачуць па сцяне
здаецца нерэальнаю такою
чужая постаць у тваім акне

2004

РЭЦЫДЫВЫ САМОТЫ

ад адчаю мяне ліхаманіць
цёплым сочывам поўняцца вочы
лепей – сонцам, калі ты ў пустэльні
лепш – атрутай, калі ты ў натоўпе
жах праз рэшата душ дзіравых
надта любіць брыду прасейваць
нехта іншымі быць не ўмее
мне не дадзена быць сабою

2004

* * *

не пашкадуе кат адсечаных галоваў
і кіпцяў котка дзеля новых ловаў
запальвае святло знутры мяне самой
ірвецца вонкі зноў звярыны смутак мой

2004

* * *

з-за цябе на прастуджаным даху сяджу, бо
ты хвіліны цэдзіш па кроплях, як я цяджу боль
поўню рэжу ў гарбату тваю на лімоны
ты празрысты такі, ты такі невымоўны

2005

* * *

Т. Н.

ад мяне засталіся стос вершаў
ды жменька ўспамінаў
пра пякучае сонца пагляду
пра словаў пяшчотныя хвалі
там і тут
там размовы на кухні – іх чулі
толькі хатнія кветкі
і ўсміхалася полымя свечкі
перад тым, як мяне асляпіць
тут – мой студзень без снегу і сцюжы
тут – мой боль, на табе ўкрыжаваны
тут – прастора, схаваная ў там

2005

* * *

дзень сляпы, ён праходзіць навобмацак
то ж нябёсы, на шэрань зайздросныя
люстравацца яму не дазволілі
у маіх безнадзейных вачах

2005

* * *

мой зімовы настрой вымяраецца колькасцю вершаў
я збіраю сняжынкi ў кішэнях і мару пра снег
каб на колькі хвілін, нібы ў шалік, захутацца ў моўкнасць
шэры горад, галодны на цішу, мяне праглыне

2005

* * *

ты адбіваешся ў зрэнках маіх
зноўку на неба спяшаецца мніх
дораць мне дрэвы свой здушаны крык
толькі ад болю майго не памры
плача ў кішэні прыгожанькі Бог
плача аб белых сваіх галубох
ты мой анёлак святлейшы за ўсіх
ты адбіваешся ў зрэнках маіх

2004

(ВУСЦІШ)

глядзі як кветкі цягнуць рукі да мяне
як прытуляюцца чырвоныя пялёткі
да ценю сонечнай паэткі на сцяне
каб выкшталцона наракаць на ўласны лёс
я абкалола неба вуснамі ўва сне
даволі ў пальцах гаваркіх утойваць вусціш
у жніўня сэрца разарве і пойдзе снег
ён упадзе са мною ў чэзлую траву

2003

КАЦЯЧЫ ГАРАДСКІ РАМАНС*

самотніцай у тле чужой пяшчоты
бо родны кут кату майму нямілы
чужыя кіпцюры зняславяць цноты
іх іншы звер забыць не мае сілы
па дахах працягнуўшы вандраванне
прысніць мой кот, знясілены дарогай
шыкоўнай ноччу і апухлым раннем
дурным жыццём вясны маёй убогай
бялюткай лапкі палахлівы дотык
вось так к табе я ў думках залятаю
спачнеш ты ад згрызоты і брыдоты
дзе ўсе каты душою спачываюць

2003

---

* У вершы адмыслова выкарыстаны фрагмент з паэмы Я. Коласа «Новая зямля».

АБРЫДЗЕЎ ЛЮТЫ

зіма як быццам след у след
сто SMS-ак за каўнер
табе насыплю я, але
тут на рагу стаіць жаўнер
мне месяц-злодзей вострыць нож
каб вершык скокаў па лязе
каб суму не было відно
а снег бяжыць, а снег паўзе

2005

УЛЕТКУ НА РЫНКУ

у завулку чарговых фантазій цёмна
і на вуліцы пекных рыфмаў душна
на праспекце шматлікіх верлібраў сцёбна
я іду, адчуваю сябе нязмушана

манекены метафар жывуць за вітрынамі
параўнанняў каралі ляжаць карцінна
ды я тут ні пры чым, я гандлюю цытрынамі
так што, мілы паэта, праходзьце міма

2006

НАГЛЯДНАСЦЬ І ВОБРАЗНАСЦЬ

ў правай палове маёй галавы
летні спакой і зімовая спёка
кідаю зноўку ў пустэчу — лаві
мулкае, гулкае, пухкае слоўка

зграямі чорненькіх пацучкоў
грызлі мы Біблію ў пошуках веры
словамі – жменькай маленькіх цвічкоў –
нехта ўкрыжуе мяне на паперы

2006

* * *

Мой упалы анёл, нашы жыцці лістотай на дрэвах
шамацяць. Ты ашмёткі надзей лепш у сметніцу выкінь.
Чэрвень гэты чарвівы ад слоў мінакоў і знаёмцаў.
Чэрвень гэты чырвоны, аж чырвань ільсніцца ў вачах.
Прапаўзае праз сон дзень ціхуткі, слязлівы і моўкны,
Быццам прагнеш атруты – так дождж п'еш з тугой і пажадай.
Каб апошнія пёркі павырваць з няўрымслівых крылаў,
цёплы ветрык, бы котку за хвост, паспяваеш схапіць.

2005

* * *

душа бы зламанае ссохлае дрэўца
спякотна, і целу няма як сагрэцца
ад стомы ў чаканні чарговай сустрэчы
марозіва з болем – звычайныя рэчы
яна апранае стылёвыя строі
змяшаная кроў, каляровыя мроі
над горадам сёмая ціша навісла
сем год, і мой сёмы каменьчык у Свіслач
ні ўправа, ні ўлева – ніводнага кроку
чакаю сяброўку

2005

ВОЛЬНАСЦЬ

я нашу ў сабе сонечны горад на беразе мора
на запясці – чарнюткую стужку з пахам цюльпанаў
зазіраючы ў кожныя вочы на ціхіх завулках
за валоссем хаваю свой погляд, засмяглы ад болю
і трымціць апранаха пад ветрам, як белае крылле
толькі ўсмешка мая нібы некаму нешта павінна

2005

* * *

пустэча. мне час забывацца на словы
мне час задыхацца ў абдоймах зімы
табе ж пакідаць свой прытулак часовы
зацятым маўчаннем прасіць: «абдымі»

а потым – адрнутым птушаняткам
чужым ваўчаняткам, а лепей – нікім
няпэўнай асобай без пэўных заняткаў
адзін за адным сустракаць цягнікі

ты ведаеш шлях ад святла да цямрэчы
кульгавыя словы. Няможна без іх.
адно не адолець звычайнае рэчы
як нашу душу падзяліць на дваіх

2005

(ВОСЕНЬСКАЕ САМАГУБСТВА)

старажытных дамоў мармуровая скура
адзінокі паэта лятае па дахах
каляровых вітрын маляваная дура
як Хрыстос на крыжы, памірае на гмахах
прыгажосць існуе па-за межамі зроку
прыгажосць існуе па-за межамі часу
скараціўшы адлегласць у некалькі крокаў
нашы вочы і рукі застаюцца сам-насам
вы – кляновага лісця залатыя манеты
пацалункі і позіркі цёплага ветру
вы – мае ненароджаныя санеты!
засталося прайсці толькі некалькі метраў
і ніхто не дакажа, што сусвет мы адкрылі
продкі продкаў маіх зноў збяруцца на веча
каб забойцу зрабіць матыльковыя крылы
і тады я скажу, што імгненнае – вечна

2002, 2007

БЫЦЬ

Бог развесіў на дрэвах лістоту
Бог прыдумаў жыццё
быць на беразе нечай самоты
паламаным трыццём

на кавалкі ўспамінаў сталіцу
болем, быццам нажом,
рэзаць, каб за каўнер твой праліцца
вераснёўскім дажджом

трапяткога, пужлівага звера
мне пяхчотна кранаць
пад паўночным пранізлівым ветрам
вершы здрадзілі нам

2005

ПАМНАЖЭННЕ АСОБЫ

засталося хіба
харчавацца згадкамі пра цябе
ці зрэзанай кветкай самотнай гібець
праз гэткую крохкую халадэчу
перабіраючы рэч за рэччу
або задыхацца ад хуткага бегу
у пошуках соцень страчаных яго
адно з якіх – ты

2006

* * *

у кожнай сняжынцы – працяг нечага верша
у рысах тваёй далоні працяг рысаў нечай далоні
і людзі імкнуцца быць некім найперш, а
сабой – не, бо гэта значыць ужо не быць

2006

* * *

усміхаецца неба зіхоткімі вочкамі
добра лётаць вядзьмаркам у ноч, калі
выпаў гэтакі іскрысты снег

на плячы задрамаў твой ахоўнік-анёл
ты стаіўся параненым ваўчанём
толькі вейкі трапечуць у сне

2006

* * *

калі заходзіць сонца,
неба нібы выкладзена апельсінамі,
і ў мяне, калі я гляджу на яго,
твар робіцца памаранчавым,
а вочы набываюць колер
мора, у якое кінулі сонца.
але тое не ў гэтым жыцці,
не ў гэтым.

2006

* * *

колькі можна было вынаходзіць квадратныя колы
і прымаць вечна дзверы – за вокны, а вокны – за дзверы,
як маглi не засвоіць мы з курсу сярэдняе школы,
што няма ні любові, ні нас, ні надзеі, ні веры.
а цяпер мы на беразе мора, і пахне вясною,
і ахутана неба, нібы прасціной, цішынёю.

2006

ЗГАДКА ПРА ЛЕТА

дрэвы абапал тутэйшых дарог –
быццам падлеткі са злоснымі тварамі
сварацца з ветрам і строяцца парамі
разам чакаюць нябесных дароў
цёплы імклівы задумлівы дождж
стрэне абдымкамі пыльную раніцу
і невядома: залізваць мне раны ці
бегчы хавацца ў пакінуты дом

2006

* * *

з розных нотак голасу твайго
можна складаць марш Мендэльсона
а можна – пахавальны марш
мой выбар у разнастайнасці
я закідваю цябе
    вясельна-пахавальнымі
        вершамі

2006

* * *

свет мой бруднай насоўкай ляжыць у кішэні
красавік у забытаных сонечных пасмах
апранаюцца дрэвы. спыніся, імгненне!
мне складана і цьмяна, мне проста і ясна

2006

ПРАДЧУВАННЕ ЭЛЕГІІ

Знемаглася ўдыхаць цямрэчу,
Ты як мера і сутнасць рэчаў,
Ты як мора, і тут на беразе
Прахалода, мой верш цверазее.
Горад знае бязважкасць і стому,
Зрослы з небам, сабе самому
Не патрэбны ў спякотны ліпень.
Хваля мне да падэшваў ліпне.
Ёсць каму наступаць на пяты –
Адзінота ў душы напятай,
Хваля словамі ў сшытак легла,
Мне ёсць чым вымяраць адлегласць.

2006

* * *

Зялёнай смугою ахутаны голаў старэнькай чаромхі,
У першай лістоце забытаўся голас, ціхмяны і крохкі,
І цёплы спагадлівы ветрык з дзіравага меха
Згубіла п'яная вясна. Каб вярнуцца, ты з'ехаў.

2006

НАСЛЕДАВАННЕ БЛОКУ

над Нявою на мосце раптам гнуткую постаць
і абрысы знаёмых стрэнеш
для цябе пасміхаецца мудра і проста
Бог на сёмыя содні стварэння

знерваваныя рукі, выпадковыя рухі,
тонкі точаны профіль – не болей
ты кранешся дзяўчыны, апрануты ў скруху,
ты кранешся з трывогай і бодем

2006

ЭКЗИСТЭНЦЫЙНЫ ПЕЙЗАЖ

наглытацца з ракі тваёй душы
спакою і цішыні
вада празрыстая, аж бачныя на дне
каменьчыкі тваёй пяшчоты

з ласкавацю ўсміхаецца Буда
усе дарогі свету
скручаныя ў абаранак часу
кінутыя да яго ног

у небе, афарбаваным захадам сонца,
мне бачацца водбліскі
нашага

татэмнага
вогнішча

ты зноў у маім быцці

2006

* * *

сталасць не ёсць мудрасцю
схілі свой пасівелы голаў
перад мужнасцю маленькай дзяўчынкі
якую носіць на руках ранішні вецер
якую лашчыць абрыкосавае сонца
і ў душы якой – бурліваць горнага вадаспаду
усе мы выпалі з калыскі часу
усе мы хочам пакаштаваць бясмерця
усе мы цягнем рукі да любові
і атрымліваем аплявухі
яна танчыць у цэнтры
замкнёнага кола
застаецца адно
схіліць перад ёю голаў

2006

* * *

чарговыя здрады – адно толькі зграйкі сняжынак
у цёплую восень драбнютка бялыя птушкі
ці жнівеньскі дожджык з гаркавых чырвоных слязінак
вось новы аб'ект, двортэр'еры наставілі вушкі

сачыце, лавіце бялявых і шэравокіх
я маю ў дзіравай кішэні квіток удачы
я маю знутры тое, што вы схавалі вонкі
пранізлівы вецер мне валасы кудлачыць

ёсць новыя выразы твару, кацячыя рухі
надзейная зброя і поўная вершаў абойма
назаўтра мне хтосьці сагрэе азяблыя рукі
назаўтра ўзыходзіць сонца ў тваіх абдоймах

2005

* * *

трызніць берагам мора, быццам memento mori
не існуе, і больш не пазбаўлюся сну я
там, дзе сонца раскінула хвалі сваіх валасоў,
я ў сабе нясу страх, а ты проста ідзеш насустрач

2006

* * *

беспрытульнае слоўка бяссільна трапечна на вуснах
ўсё мацней адзінота на шыі сціскае пятлю
звонка коцяцца зоркі з разлёту ў траву ў снах
люблю

2006

* * *

у лепшых законах трагедыйнага жанру
мой малюнак паламанага крыжа рук
векапомны ў пейзажы расчыненых вокнаў
я – чакання няўсыпнае вока

2006

ДЭГУСТАЦЫЯ САМОТЫ

у наскрозь даждлівы
наскрозь жнівеньскі дзень
пад гамонку галубоў
якія жывуць на гарышчы
смактаць адзіноту
праз саломінку філасофіі
спустошваць шклянку за шклянкай
спустошваць сусвет за сусветам
і нетаропка выбудоўваць рыфмамі
ламаную лінію тваіх вуснаў
відаць, нямногія
пагодзяцца быць мной
шчасце ў тым, што мае адчуванні
– салёныя марскія хвалі –
трапечуцца ля тваіх ног

2006

* * *

трэба выплацаць, пэўна, некалькі літраў слёз,
каб душу асушыць і знутры запаліць святло,
сцяўшы зубы, глядзець, як сцябецца з цябе твой лёс,
каб не сніцца на радасць, прыснюся табе на злосць.

2006

* * *

твой пах змяшаны з пахам дажджу
больш ніякіх замежных паездак
і прылюдных творчых натхненняў
а тым болей мярзотных думак
я гуляю ў тваю даросласць

2006

* * *

адгадаваць
адмысловыя крыжаванкі дарог
бачыць чыгуначныя станцыі
і аўтобусныя прыпынкі
зацярушаныя пылам памяці
адчуваць
пах надыходзячай навальніцы
зазіраць у вочы вандроўніка
стомленага
спасціжэннем
адлегласцяў
чуць
як цёплыя струмені дажджу
сцякаюць па вопратцы часу

ісці басанож па мокрай, казытнай траве
стаць трымценнем маладога лісця

2006

* * *

Радасць бацькі, які трымае
На руках малога сына –
Шчасце Бога, які трымае
На руках дзіця Сусвету.

2006

СПРОБА АКТАВЫ

Гаркавы смак чарговых успамінаў,
Мой вечар зноў ахутаны смугой,
Я ведаю: час даўкіх слоў загінуў,
Ёсць шэраг дзён, залатаных тугой,
Што маюць ледзь улоўны пах язміну.
Абмытых навальніцамі лугоў
Больш не прымрою, і трапеча ў сне жаль,
Ты – жарсны жнівень, я – трывожны снежань.

2006

{СПАТЫКАНКА}

калі жывеш у рэжыме нон-стоп
хвіліны спатыкаюцца адна на адну
і няма калі зазірнуць табе ў вочы
сняжынкі таюць на дрыготкіх вейках
пяшчотны студзень – сонца ў маёй кішэні
шкадную соцень падстрэленых вершаў
цалую тваю самоту ў куточках вуснаў
каб нехта замысліў горад з маёй любові

2007

* * *

ты нібыта сатканы з пяшчоты
ты нябыт у будзённым быцці
выйсцем стаў з нематы і нудоты
крык, што ў свет бумерангам ляціць

п'юць засмяглыя вусны самоту
чую ў голасе ветру сумнеў
сакавік, зноў спакушаны слотай,
не наважыцца здрадзіць вясне

2007

* * *

спёка живе
ледзь чутнай пульсацыяй ветру
мы – агорнутыя спакоем
на пяску распластаныя цені
мы – выпадковыя рухі
сасмяглай лістоты на сцішаных дрэвах
неба не размыкае патрэсканых вуснаў
хтосьці палюе на ракавінкі і крабаў
а чарапашкі чакаюць прыліву, каб нарадзіцца
і толькі я – лішняя, бо ты – мора
а я –
рыбіна
выкінутая
на
бераг

2007

(БЫЦЬ УСПАМІНАМ)

трывожна згадваць цябе
трывожна
як быццам адкрываюцца старыя раны
як быццам за вершаліны дрэваў чапляецца вецер
пакуль я кідаю бяздомнаму кацяняці
абгрызеныя курыныя косткі
беламу зеленавокаму кацяняці
на горад апускаецца вечар

2007

* * *

камяком у горле захрасла жаданне быць
тлумныя гарады, індустрыяльныя краявіды
і ў мясцовых анёлаў німбы
нібы змаляваныя з глянцавых вокладак
а я чытаю па складах твой погляд
я праводжу цягнік, падобны да тлустага вусеня
табе застаецца вусціш
мне застаецца смяшынка,
схаваная ў выгіне тваіх вуснаў

2007

ШЛЯХ ДА ЗОР

Мы павінны быць разам – восень б'ецца ў прамерзлыя шыбы,
Позірк ворага зноўку па спіне прабег халадком,
Гэты покліч крыві і паэзіі з мудрасцю Шывы
Не паблытай, як блытаюць друз з вершаваным радком.

Глянь, анёлкі развешвалі крохкія хрумскія зоры –
На зваротным шляху незнарок разлілі малако.
Ім не трэба займацца разборам прыватных гісторый
І да мараў праз страшныя сны прабірацца крадком.

2007

{ОДА АПАЛОНУ}

Не ў словах паэзія – паэзія ў рухах і позірках,
Не ў позах і чорных дзірках, а ў рысах твару
Тваіх, і ў тым, як паводзіш брывом, і ў позехах,
І ў тым, як чытаю па твары, пра што ты марыш.

Не ў тым, пра што пішуць ранішнія газеты.
Не ў гэтым. Не ў гэтым. Не ў гэтым.

2007

ЗАШМАЛЬЦАВАНЫЯ

Душа не знаходзіць, куды сваё цела падзець.
Самота малюе кругі пад вачыма і ў сонечны дзень.
Не трэба вершаў. Я адкажу на пытанні вусна.
Кранаць чужыя зашмальцаваныя вусны вусцішна.
Але такім, як я, няма калі верыць скрусе.
Бо я не анёл. Я толькі вучуся.

2005

ВІКА ТРЭНАС
(Вікторыя Ляйкоўская)

нарадзілася ў 1984 г. у Мінску. Скончыла філалагічны факультэт БДУ, вывучала філасофію і літаратуру ў Беларускам Калегіуме. Цяпер працуе рэдактарам аддзела паэзіі часопіса «Маладосць». Піша на беларускай і рускай мовах. З вершамі, эсэістыкай, літаратурнай крытыкай выступае ў перыёдыцы з 2000 г. З’яўляецца літаратурным аглядальнікам інтэрнет-выдання «Новая Еўропа», супрацоўнічае з часопісамі «Паміж», «pARTisan», «Тэксты». Аўтар паэтычнай кнігі «Цуд канфіскаванага дзяцінства» (2005). Творы перакладаліся на нямецкую і балгарскую мовы.

ЗЬМЕСТ

*** буду рэчкай, якая цячэ назад.....	3
(майстэрства самоты).....	4
Сакавіцкая элегія.....	5
{глыток марскога паветра}	6
Сум.....	7
Тутэйшая экзотыка	8
Час вярнуцца.....	9
(цёплы дождж).....	10
(Шпацыр уздоўж марскога берага).....	11
*** ты вернешся за мной, ды я ў жалобе.....	12
*** ты надта далёка.....	13
Смак адчаю.....	14
Смерць у снежні.....	15
Нарру End.....	16
Шчымлівы лістапад.....	17
*** складаць крыжаванкі з рысаў тваёй далоні.....	18
*** даруйце, я не маю інакшай зброі.....	19
*** спяваю жыццё, хоць не знаю ніводнае ноты.....	20
*** лічу адлегласці.....	21
*** крок за крокам у невядомасць.....	22
Тое, што побач.....	23
Вераснёўская адчужанасць.....	24
Элегія.....	25
(непапраўныя страты поўнагадовых).....	26
настальгія.....	27
Рэцыдывы самоты.....	28
*** не пашкадуе кат адсечаных галоваў.....	29
*** з-за цябе на прастуджаным даху сяджу, бо.....	30
*** ад мяне засталіся стос вершаў.....	31
*** дзень сляпы, ён праходзіць навобмацак.....	32
*** мой зімовы настрой вымяраецца колькасцю вершаў.....	33
*** ты адбіваешся ў зрэнках маіх.....	34
(вусціш)	35
Кацячы гарадскі раманс.....	36
Абрыдзеў люты.....	37
Улетку на рынку.....	38
Нагляднасць і вобразнасць.....	39
*** Мой упалы анёл, нашы жыцці лістотай на дрэвах....	40

*** душа бы зламаная ссохлае дрэўца.....	41
Вольнасць.....	42
*** пустэча. мне час забывацца на словы.....	43
(восеньскае самагубства).....	44
Быць.....	45
Памнажэнне асобы.....	46
*** у кожнай сняжынцы – працяг нечага верша.....	47
*** усміхаецца неба зіхоткімі вочкамі.....	48
*** калі заходзіць сонца.....	49
*** колькі можна было вынаходзіць квадратныя колы..	50
Згадка пра лета.....	51
*** з розных нотак голасу твайго.....	52
*** свет мой бруднай насоўкай ляжыць у кішэні.....	53
Прадчуванне элегіі.....	54
*** Зялёнай смугою ахутаны голаў старэнькай чаромхі	55
Наследаванне Блоку.....	56
Экзістэнцыйны пейзаж.....	57
*** сталасць не ёсць мудрасцю.....	58
*** чарговыя здрады – адно толькі зграйкі сняжынак..	59
*** трызніць берагам мора, быццамemento mori..	60
*** беспрытульнае слоўка бяссільна трапеча на вуснах.	61
*** у лепшых законах трагедыйнага жанру.....	62
Дэгустацыя самоты.....	63
*** трэба выплакаць, пэўна, некалькі літраў слёз.....	64
*** твой пах змяшаны з пахам дажджу.....	65
*** адгадаваць.....	66
*** Радасць бацькі, які трымае.....	67
Спроба актавы.....	68
{спатыканка}.....	69
*** ты нібыта сатканы з пяшчоты.....	70
*** спэка жыве.....	71
(быць успаімнам).....	72
*** камяком у горле захрасла жаданне быць.....	73
Шлях да зор.....	74
{Ода Апалону}.....	75
Зашмальцаваная.....	76

Літаратурна-мастацкае выданне

Другі фронт мастацтваў

ТРЭНАС Віка
(ЛЯЙКОЎСКАЯ Вікторыя Аляксандраўна)

ЭКЗІСТЭНЦЫЙНЫ ПЕЙЗАЖ

Вершы

Рэдактар Леанід Галубовіч
Дызайн вокладкі Сяргей Ждановіч
Карэктар Марына Салавей
Аўтар фотаздымка Сяргей Голік
Адказны за выпуск Уладзімір Гніламёдаў

На вокладцы выкарыстаная карціна
Сяргея Малішэўскага «Шапіто»

Падпісана да друку 11.04.2008. Фармат 70x100 1/32
Папера афсетная. Гарнітура «Mysl». Друк афсетны.
Ум. друк. арк. . Ул.-выд. арк. . Наклад 300 асоб.
Замова №

Прыватнае выдавецкае унітарнае прадпрыемства «Галіяфы»
ЛІ № 02330/0150300 ад 04.2008 г.
220039, г. Мінск, вул. Брылеўская, 11-44.
E-mail: vish@bk.ru
www.goliafy.com

Сумеснае таварыства з абмежаванай адказнасцю «Медысонт».
ЛП № 02330/0056748 ад 22.01.2004 г.
220004, г. Мінск, вул. Ціміразева, 9

Кніжная серыя “Другі фронт мастацтваў”
заснаваная ў 2000 годзе суполкай
радыкальных літаратараў
“SCHMERZWERK”:

За 8 гадоў выйшлі кнігі аўтараў:

Альгерда Бахарэвіча, Юрася Барысевіча, Адама Глобуса,
Вальжыны Морт, Алеся Бычкоўскага, Сяргея Кавалёва,
Змітра Вішнёва, Ілі Сіна, Вікі Трэнас, Вольгі Гапеевай,
Валянціна Акудовіча, Віктара Жыбуля, Джэці (Веры Бурлак),
Пятро Васючэнкі, Міхася Башуры, Ірыны Шаўляковай,
Уладзіміра Боські, Ганны Кісліцынай, Людкі Сільновай,
Сэмюэля Бэкета (пераклад Вітала Воранава), Андрэя Бурсава,
Андрэя Хадановіча, Леры Сом, Усевалада Гарачкі,
Дзяніса Хвастоўскага, Андруся Белавокага, Змітра Пляна.

Выдавецтва «Галіяфы» рыхтуе да друку (2008 — 2009)

Серыя «Другі фронт мастацтваў»:

- Валянцін Акудовіч. «Дыялогі з Акудовічам».
Размовы, дыскусіі, рэфлексіі і палемікі
- Аляксей Талстоў. «Бег». Раман
- Аляксей Талстоў. «Мінакі». Раман
- Пятро Васючэнка. «Ад тэксту да хранатопа».
Артыкулы, эсэ, пятрогліфы
- Мікола Касцюкевіч. «Колеры». Паэзія і проза
- Юрась Пацюпа. «Зялёны яблык». Тэксты,
інтэрпрэтацыі, каментары
- Зміцер Плян. «Фрагмэнты закаханага».
Паэзія
- Алесь Туровіч. «АКТ». Маніфесты, артыкулы,
эсэ, даклады

- Ілля Сін. «Тэатральныя дэмань». Кніга трансгрэсіўнай прозы
- Ілля Сін. «Ці баліць папяроваму чалавечку?»
- Міхась Башура. «Стойкі алавяны ваяка». Вершы і проза
- Зміцер Вішнёў. «Замак пабудаваны з крапівы». Проза
- Юрась Барысевіч. «Ілюмінацыі». Афарызмы і мініяцюры
- Юрась Барысевіч. «Шэрае сонца». Доследы літаратурна-мастацкага андэграўнду
- Віка Трэнас. «Лабірынт». Крытыка
- Юры Станкевіч. «Мільярд удараў». Проза
- Вольга Гапеева. «Непараўнальная лінгвістыка. Асновы». Проза
- Інэса Кур’ян. «Бэзавы бамжак». Раман
- Арцём Кавалеўскі. «Адаленасць і адданасць». Паэзія і лірычная проза
- Ірына Шаўлякова. «Сапраўдныя хронікі Поўні». Артыкулы, эсэ
- Міхась Южык. «Баль на канаце». Крытыка
- Віктар Ёваноў. «Асарці». Проза, п’есы, паэзія
- Анка Упала. «Каворная сьвішнасьць». Казкі для дарослых
- Вера Бурлак, Віктар Жыбуль. «Забі ў сабе Сакрата!». Вершы
- Віктар Жыбуль. «Стапэліі». Вершы
- Віктар Жыбуль. «Дзяцел і дупло». Вершы

- Вера Бурлак. «Дзеці і здані». Вершы, аповяданні, п’ескі
- Таццяна Нілава. «Готыка тонкіх падманаў». Вершы
- Андрэй Федарэнка. «Сечка». Эсэ
- Уладзімір Гніламёдаў. «Паэзія: набыткі і тэндэнцыі». Навуковыя даследаванні

Серыя «Адсутнае беларускае мастацтва»:

- Алесь Родзін. Каталог рэпрадукцый
- Пятро Васілеўскі. «Рэтраперспектыва». Артыкулы, эсэ
- Віктар Жыбуль. «Жыцццяпіс беларускага футурыста». Дакументальны нарыс пра Паўлюка Шукайлу

Серыя «Калекцыя беларускай фантастыкі»:

- Серж Мінскевіч. «Сад замкнёных гор». Квасіфэнтэзі
- Алесь Бычкоўскі. «Анамалія». Фэнтэзі

Серыя «Партрэты польскай літаратуры»:

- «Вертыкальны трыптых»: Польская авангардная паэзія (Пераклад І. Кур’ян)

Дзіцячая серыя «Сланечнікі»:

- Алан Аляксандр Мілн. «Файны Пуф і ўсе хто з ім» (пераклад з англійскай І. Кур’ян)
- Алан Аляксандр Мілн. «Паветка на Пуфавым узлеску» (пераклад з англійскай І. Кур’ян)

Серыя «XXI стагоддзе: паэтычныя далягляды»:

- Уладзімір Несцяровіч. «Сто дарог». Паэзія